

Regeringens proposition

1975/76: 62

om Norrlandsfondens fortsatta verksamhet

beslutad den 30 oktober 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

RUNE B. JOHANSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås – i avvaktan på ställningstagande till Norrlandsfondens fortsatta verksamhet för en längre tidsperiod – att 15 milj. kr. av Statsföretag AB:s vinst för år 1975 tas i anspråk för finansiering av fondens verksamhet under år 1976.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-10-30

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Feldt, Sigurdsen, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén.

Föredragande: statsrådet Johansson

Proposition om Norrlandsfondens fortsatta verksamhet

1 Inledning

Stiftelsen Norrlandsfonden, som bildades år 1961 (prop. 1961: 77, SU 1961: 89, rskr 1961: 233), har till uppgift att främja näringslivets utveckling i Norrland. Fonden skall därvid ta initiativ till och stödja sådant forsknings- och utvecklingsarbete som syftar till att vidareförädla norrländska råvarutillgångar eller som på annat sätt är av betydelse för det norrländska näringslivet. Fonden skall också med beaktande av den regionalpolitiska planeringen medverka till utveckling och differentiering av dels industri som arbetar med norrländska råvaror, dels sådan industriell produktions- och serviceverksamhet i övrigt som är stödberättigad enligt normerna för det statliga lokaliseringsstödet. Fonden skall slutligen ta initiativ till och stödja sådana utredningar, som bedöms vara av betydelse för det norrländska näringslivet, samt främja samordning av den regionala företags servicen i Norrland.

Norrlandsfonden förvaltas av en av regeringen utsedd styrelse. Fondens kansli ligger i Luleå. För fonden gäller en av Kungl. Maj:t den 17 december 1970 fastställd stadga (ändrad den 17 maj 1974).

Norrlandsfondens verksamhet prövas av statsmakterna vart femte år. Innevarande verksamhetsperiod löper ut med utgången av år 1975.

Fondens verksamhet finansierades t. o. m. år 1970 helt genom årlig avsättning av Luossavaara-Kiirunavaara AB:s (LKAB) vinstmedel med 15 milj. kr. Med hänsyn till att fonden fr. o. m. år 1971 gavs ökade uppgifter, har under perioden 1971–1975 fonden – utöver nämnda 15 milj. kr. – erhållit ytterligare medel, så att sammanlagt 20 milj. kr. årligen har tillförts (prop. 1970: 85, SU 1970: 106, rskr 1970: 272). För vart och ett av budgetåren 1971/72–1975/76 har sålunda 5 milj. kr. anvisats att belasta ramen för

det regionalpolitiska stödet (prop. 1970: 75. SU 1970: 103 och BaU 1970: 40, rskr 1970: 270 och 1970: 304; prop. 1973: 50, InU 1973: 7, rskr 1973: 248).

Som moderbolag i den statliga företagsgruppen har Statsföretag AB för perioden 1971–1975 svarat för utbetalningen av bidraget på 15 milj. kr. Bokföringsmässigt har dessa medel därför belastat Statsföretag AB:s resultat.

2. Framställning från Norrlandsfonden

I skrivelse den 5 december 1974 har Norrlandsfonden kommit in med förslag angående fondens fortsatta verksamhet. I en till skrivelsen fogad promemoria, Norrlandsfonden informerar, lämnas en redogörelse för verksamheten.

I skrivelsen hemställer fonden vad gäller den fortsatta verksamheten fr. o. m. år 1976

att ökade medel – förslagsvis en fördubbling – ställs till förfogande,

att fonden ges rätt att äga aktier, när särskilda skäl föreligger,

att verksamheten permanentas för att medge långsiktig planering, dock att medelstildelning och omprövning av inriktning som hittills kan ske vart femte år,

att i övrigt hittills tillämpade former för verksamheten bibehålls.

Skrivelsen har remissbehandlats.

3 Norrlandsfondens hittillsvarande verksamhet

Norrlandsfondens verksamhet är inriktad på fyra huvudområden dels målforskning, dels utredningar och inventeringar, dels industriellt utvecklingsarbete dels ock industriell utbyggnad och nyetablering.

För *målforskningsprojekt* tillämpas bidragsformen. Detta beror framför allt på svårigheten att på förhand bedöma resultatet. Därtill kommer att utnyttjandet av forskningsresultaten vanligen inte är bundet till den institution som har utfört arbetet.

Fonden stödjer även *utredningar och inventeringar* med bidrag. Dessa utredningar och inventeringar tjänar som beslutsunderlag för eventuella följdprojekt eller som bas för avvägning av långsiktiga insatser inom specifika branscher. Det största inventeringsprojektet är den årligen återkommande mineraljakten som bedrivs i de fyra nordligaste länen i samarbete med resp. läns företagareförening. De av fonden genomförda utredningsprojekten har rört bl. a. skogsbruket, strukturfrågor i skilda näringsgrenar samt inkörningskostnader i samband med nyetablering och expansion.

Industriellt utvecklingsarbete, dvs. projekt som syftar till att utveckla eller förbättra produkter eller produktionsmetoder i företag, kan stödjas genom lån med villkorlig återbetalningsskyldighet. Återbetalningsskyldighet inträder om och när projektet övergår från försöksverksamhet till indu-

striell produktion. Lånen skall då återbetalas med de villkor som gäller för den ordinarie kreditgivningen. Utvecklingskostnader definieras av Norrlandsfonden som de kostnader som uppstår under hela utvecklingskedjan från idéanalys, prototypframställning, provning och provtillverkning t. o. m. marknadsintroduktion. Ett för norrländskt näringsliv viktigt utvecklingsprojekt, som Norrlandsfonden har stött med 12 milj. kr., är uppbyggnaden av Industriellt utvecklingscentrum (IUC) i Skellefteå. Målsättningen för IUC är att arbeta för en ökning av den norrländska industrins expensionspotential genom att ge företagen en allsidig och långtgående service på produktutvecklingens område.

Stöd till *industriell utbyggnad och nyetablering* slutligen, som är tyngdpunkten i fondens verksamhet, utgår i form av medellånga eller långfristiga lån. Samma räntesats tillämpas som för de statliga industrigarantilånen. Amorteringstidens längd uppgår till maximalt 20 år. Räntefrihet kan beviljas och lämnas i så fall vanligen under en period av två å tre år.

Norrlandsfondens sammanlagda stöd under perioden 1961–1974 uppgår till 359,9 milj. kr. (inkl. återkallade anslag). Medlens fördelning på olika verksamhetsområden framgår av följande sammanställning.

Verksamhetsområde	1961–1969		1970–1974		1961–1974	
	milj. kr	%	milj. kr	%	milj. kr	%
Målforskning	29,9	17,7	21,3	11,2	51,2	14,2
Utredningar och inventeringar	10,8	6,4	7,7	4,0	18,5	5,2
Industriellt utvecklingsarbete	32,0	18,9	48,0	25,1	80,0	22,2
Industriell utbyggnad och nyetablering	96,2	57,0	114,0	59,7	210,2	58,4
	168,9	100,0	191,0	100,0	359,9	100,0

En jämförelse mellan perioderna 1961–1969 och 1970–1974 visar att verksamheten påtagligt har ökat i omfattning under den sistnämnda perioden. Under perioden 1961–1969 uppgick anslagen i medeltal till 21,1 milj. kr. per år och under 1970–1974 till 38,2 milj. kr. Denna ökning har varit möjlig främst tack vare att Norrlandsfonden har disponerat amorteringar och influtna räntor på utestående lån för ny anslagsgivning. Sålunda lämnades under år 1973 ett sammanlagt stöd, inkl. egna projekt, av 44,1 milj. kr. För år 1974 uppgick motsvarande belopp till 41,4 milj. kr.

Beträffande fördelningen av medel på olika verksamhetsområden har en viss förskjutning skett. Under 1970–1974 uppgick anslaget till industriell utbyggnad till 59,7% jämfört med 57,0% under 1961–1969. För industriellt utvecklingsarbete är motsvarande andel 25,1 resp. 18,9%. Norrlandsfondens insatser vad gäller industriell utbyggnad har i mycket stor utsträckning riktats mot mindre och medelstora företag, dvs. företag med mindre än 200 anställda.

4 Föredraganden

Norrlandsfondens verksamhet har hittills prövats av statsmakterna vart femte år. År 1970 fattades beslut i frågan för perioden 1971–1975. Fonden har föreslagit att statsmakterna fattar beslut om att fondens verksamhet skall fortsätta även efter utgången av år 1975 och att ökade medel skall ställas till förfogande. Förslaget har remissbehandlats. Remissinstanserna har allmänt redovisat en positiv uppfattning om fonden och anser att verksamheten bör fortsätta.

Erfarenheterna av Norrlandsfondens hittillsvarande verksamhet är, även enligt min uppfattning, goda. Fonden spelar en viktig roll för utvecklingen av det norrländska näringslivet. Fondens möjligheter att gå in och stödja hela den industriella utvecklingskedjan i kombination med högt risktagande innebär att fonden utgör ett värdefullt komplement till övriga industri- och regionalpolitiska insatser med inriktning på Norrland. Av anledningar som jag nu skall beröra vill jag emellertid efter samråd med arbetsmarknadsministern f. n. endast förorda en provisorisk lösning för fonden avseende år 1976.

Frågan om Norrlandsfondens fortsatta verksamhet är nära sammankopplad med utformningen av hela regional- och sysselsättningspolitiken. Statsmakternas regionalpolitiska intentioner och prioriteringar för olika län och orter måste givetvis påverka såväl verksamhetsinriktning, geografiskt verksamhetsområde som årlig medelsram för fondens del. F. n. pågår inom regeringskansliet en utvärdering av länsplanering 1974, dvs. de av länsstyrelserna framlagda förslagen till länsprogram. Flera förslag rör Norrlandsfondens verksamhet. Denna utvärdering kommer senare att samordnas med ställningstagande till kommande förslag från sysselsättningsutredningen (A 1974:02). Regeringen avser att ta upp dessa frågor i särskild proposition nästa år.

I sammanhanget bör också erinras om att hela frågan om hur det statliga stödet till industriellt forsknings- och utvecklingsarbete skall utformas och finansieras utreds inom forskningsavgiftskommittén (I 1974:01). Kommittén, som beräknas lägga fram förslag under nästa år, har enligt sina direktiv att behandla finansieringen också av fondens utvecklingsinriktade verksamhet.

Mot denna bakgrund är jag inte beredd att nu ta ställning till Norrlandsfondens fortsatta verksamhet för en längre tidsperiod. Detta bör anstå till nästa år och ske i anslutning till regeringens ställningstagande till regional- och sysselsättningspolitiken. Under år 1976 bör emellertid fonden fortsätta sin verksamhet enligt samma grunder som hittills och med oförändrad ekonomisk ram.

För finansiering av fondens verksamhet under år 1976 förordar jag således att 15 milj. kr. avsätts av den till räkenskapsåret 1975 hänförliga vinsten hos Statsföretag AB. Beträffande de ytterligare 5 milj. kr., som enligt nuvarande ordning anvisas över statsbudgeten, avser jag att återkomma i samband med mina förslag i 1976 års budgetproposition.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna att av vinsten från Statsföretag AB avseende räkenskapsåret 1975 15 000 000 kr. avsätts för finansiering av Norrlandsfondens verksamhet under år 1976.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.